

Bredsgård Sø - N38

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Beskrivelse af området	2
2. Udpegningsgrundlag.....	3
3. Foreløbig trusselvurdering	3
3.1 Søer	4
3.2 Vandløb.....	4
3.3 Terrestriske naturtyper	5
3.4 Arter	7
4. Modsatrettede interesser	7
Der ses ikke at være modsatrettede naturinteresser i området.....	7
5. Naturforvaltning og pleje	7
6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	7
6.1 Terrestriske naturtyper	7
6.2 Arter	8
7. Manglende viden og yderligere vidensbehov.....	8
8. Bilag.....	8
9. Kildehenvisning.....	8

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Bredsgård Sø omfatter Natura 2000-område H38 (se tabel 1.1).

Tabel 1.1. Oversigt over de Natura 2000-områder, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom natura 2000 områdets samlede areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Nr.	Navn	Areal (ha)
H38	Bredsgård Sø	172
	Samlet Areal	172

Natura 2000-områdets samlede areal er 172 ha og består af vandløb, søer i ukendt antal og størrelse og ca. 170 ha land, vist på fig. 1.1.

Natura 2000-området omfatter den tidligere Bredsgård Sø, dalen og skrænterne omkring til- og afløbet fra søen. Det meste af den tidligere sø er tilgroet med tagrør eller henligger som hængesæk (7140). Langs skræntfoden og i dalbunden findes kilder (7220) og rigkær (7230). På de sandede skrænter findes hede (4030) og overdrev på sur bund (6230).

Vigtig lokalitet for planter med flere sjældne arter.

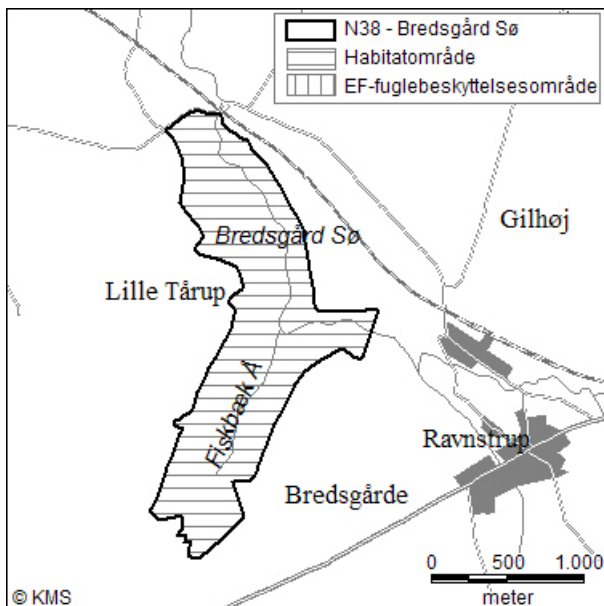

Fig 38.1. Natura 2000-område 38

Inden for Natura 2000-område 38 ligger fredning 791-27: Bredsgård Sø (fig. 38.2). Fredningsgrænsen svarer i store træk til afgrænsningen af Natura 2000-området. Fredningen har til formål at bevare de botaniske interesser, herunder specielt vældmose- og engfloraen, samt landskabets geologiske træk.

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. I kortmaterialet kan man se hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringer.

2. Udpegningsgrundlag

Som det fremgår af tabel 2.1 og 2.2 er Natura 2000-område 38 er udpeget af hensyn til 7 habitat-naturtyper og 2 arter.

Tabel 2.1. Oversigt over de naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af Natura 2000-område 38. ¹⁾ Indgår i NOVANA. * Prioriteret naturtype. For naturtypen vandløb findes der ikke arealberegninger i og med at bedømmelsesgrundlaget for naturtypen består af en station (punkt på vandløbsstrækningen). 1) Data fra udsætningsplan for tilløb til Lovns Bredning og Hjarbæk Fjord. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk, 2) Data stammer fra rapport nr. 120 i Miljøserien 1995: Miljøtilstanden i vandløbene i Fjends kommune, 3) Data stammer fra rapport udarbejdet for Viborg Amt, 2003: Vegetationsundersøgelse i udvalgte vandløb i Viborg Amt- Skals å, Simsted å, Mønsted-Jordbro å, Fiskbæk å, Vorning å og Tange å, 4) Data stammer fra Vandrammedirektivs basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter (2005), 5) Data stammer fra NOVANA kortlægningen 2005. Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal (ha)	Kilde
3110	Lobeliesø		Ikke kortlagt	
3150	Næringsrig sø		Ikke kortlagt	
3260	Vandløb	3	3 stationer	1)2)3)4)
6430	Urtebræmme		Ikke kortlagt	
6230	*Surt overdrev ¹⁾	2	3	5)
7220	*Kildevæld ¹⁾	5	18	5)
7230	Rigkær ¹⁾	1	24	5)

Tabel 2.2. Oversigt over de arter, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af NATURA 2000 områdets internationale naturbeskyttelsesområder. 1) Data stammer fra NOVANA overvågningen 2004, 7) Data stammer fra Madsen, A.B mfl. De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr	Artsnavn	Antal forekomster/bestand	Areal (ha)/vandløb (km)	Kilde
1318	Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>)	Ukendt	45 ha	
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	Ukendt	1 ha vandflade + 3,7 km vandløb	1)7)

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne. Desuden er der gennem årene indsamlet en del data om beskyttede naturtyper i forbindelse med administrationen af naturbeskyttelsesloven. Oplysningerne om søer og vandløb bygger udelukkende på den viden, der er indsamlet gennem årene ved et generelt tilsyn og overvågning, som er udført regionalt og ved det nationale overvågningsprogram. I tabel 2.1 er der vist en oversigt over anvendte data for de enkelte naturtyper. Andet tilgængelige materiale om Natura 2000 området fremgår af litteraturlisten i kap. 10.

Den geografiske placering af de enkelte naturtyper fremgår af Tilda indberetningerne, og i kortmaterialet er der vist, hvor de enkelte plante- og dyrearter hører til.

3. Foreløbig trusselvurdering

Forekomsten af arter og naturtyper er beskrevet overordnet på baggrund af de tilgængelige data, og der er foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået nedenfor for hhv. søer, vandløb, terrestriske naturtyper, marine områder og arter.

3.1 Søer

I Natura 2000-område 38 er der ingen større søer. Der forekommer dog mindre søer og vandhuller med naturtyperne 3110 (kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)) og 3140 (kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger). Der er dog ingen data for disse småsøer.

3.2 Vandløb

I Natura 2000-område 38 findes 3 målsatte vandløb/vandløbsstrækninger. Amtet vurderer, at disse vandløb kan kategoriseres som værende naturtype 3260 (Vandløb med vandplanter).

Amtets data er imidlertid indsamlet i forbindelse med faunaprøvetagning efter Dansk Vandløbs Fauna Indeks, og er således ofte indsamlet meget tidligt på året i februar og marts måned, hvilket vil sige før en række plantearters vækstsæson. På baggrund af disse data er det derfor ikke muligt, at give en dækkende vurdering af karakteristiske plantearters udbredelse og hyppighed i vandløbene.

I rapporten (3 er der en beskrivelse floraen i Fiskebæk's hovedløb.

Tilstedeværelsen og arts karakteristisk af diverse fiskearter er desuden også kun kendt sporadisk.

Alle oplysningerne, som skal benyttes ved udfyldning af "Bilag 2 (Vandløbs registreringer) til vejledningen til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse, Skov- og Naturstyrelsen, 2005" kan findes i Winbio databasen og i fiskeudsætningsplanerne, som Danmarks Fiskeriundersøgelser har udarbejdet (2).

Generelt kan vandløbene i Natura 2000-område 38 karakteriseres som kraftigt regulerede vandløb med dårlige fysiske forhold. Dette betyder, at vandløbene i hovedtræk fremstår som fauna og flora fattige vandløb med megen lidt fysisk variation.

Trusselvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle målsatte vandløb vurderet om hver enkelt vandløb er i risiko for ikke at overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. I vandrammedirektivets basisanalyse er det desuden vurderet, hvilke påvirkninger der formentlig er årsag til den manglende målsætningsopfyldelse. Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som en foreløbig trusselvurdering for vandløbene i Natura 2000-området.

I vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende trusler B = trusler der kan resultere i en biologisk påvirkning (eks. regulering og tilledning af spildevand), FM = trusler der resultere i en fysisk morfologisk påvirkning, KH = trusler der resulterer i en kvantitativ hydrologisk påvirkning, MFS = miljøfarlige stoffer og sidst N = næringssalte.

Hvis et vandløb i vandramme direktivets basisanalyse del 1, er blevet karakteriseret som enten "reguleret" eller "vedligeholdt", så har man vedtaget, at karakteriserer truslerne imod vandløbet som både B, FM og KH i vandramme direktivets basisanalyse del 2.

I Natura 2000-område 38 er der i vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 3 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015:

Tabel 3.2.1. Vurdering af de 3 vandløb/vandløbs-strækninger tilstand pr. 22. december 2015 jf. vandrammedirektivets basisanalyse del 2

Antal vandløb/vandløbsstrækninger	Kategori	Forklaring
-	I a	Det er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål nås.
1	I b	Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at gældende regionplan mål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
2	II a	Det er muligt, at gældende regionplan ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
-	II b	Det er sandsynligt, at gældende regionplan mål ikke nås, men hvor yderligere karakterisering og eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger.
-	II c	Der er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål ikke kan nås.
I alt 3		

Der henvises til vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for yderligere detaljer.

3.3 Terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de 3 terrestriske, lysåbne habitatnaturtyper i udpegningsgrundlaget er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tretrins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Trusselvurdering

Tabel 3.3.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Naturtyper med udbredte positive strukturer og ingen negative strukturer er veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nævneværdige påvirkninger, mens naturtyper uden positive strukturer og udbredte negative strukturer er dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere faktorer, der kan forringe naturtypen.

Tabel 3.3.1. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtet for polygonernes arealer. Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004).

Strukturer	Negative		
	I	S	U
U	41		39
S			
I			20
7220 Kilder og væld med kalkholdigt vand			

Af tabel 3.3.1 fremgår, at naturtypen 7220 har flest positive strukturer og samtidig enten ingen negative eller udpræget negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som udskillelse af tuf (kalk) og/eller rig mosflora mens de negative strukturer er angivet som udtørring og tilgroning med høje urter og/eller vedplanter. Data fra feltregistreringen tyder på at hovedparten af arealerne med 7220-kildevæld er tilgroet med høje urter. Der er registreret tydelig påvirkning fra landbrugsdrift (gødskning/sprøjteskader) på et af arealerne med kilder og væld, svarende til ca. 20 % af det samlede areal med kilder.

Der er kun 1-2 lokaliteter af de øvrige naturtyper og der er derfor ikke opstillet tabeller for disse.

For naturtypen 6230 gælder, at begge de to registrerede arealer har spredte positive strukturer og ingen negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som forekomst af store fritliggende sten, forekomst af engmyretuer og enkeltstående træer og buske med fodpose. Disse strukturer angiver alle en lang og kontinuert drift uden betydende fysiske indgreb. De negative strukturer på denne naturtype angives som næringsberiget og domineret af kvælstof-elskende plantearter som Rajgræs, Kvik, Agertidse, Fuglegræs og Enårig Rapgræs. Evt. forekomst af disse arter viser at området er påvirket af kvælstof. Der er ikke registreret påvirkning af kvælstof, dvs. hverken luftbåren eller tydelig gødskningspåvirkning eller sprøjteskader på de kortlagte overdrevsarealer.

For naturtypen 7230-rigkær gælder, at det registrerede areal på hele 24 ha har udbredt positive strukturer og spredt negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som forekomst af trykvand i terrænniveau, rig mosflora og/eller rig blomsterflora. De negative strukturer er angivet som udtørring, eutrofiering, dominans af høje urter og opvækst af vedplanter. Der er ikke registreret tydelig påvirkning af gødskning eller sprøjteskader på det kortlagte areal.

Tilgroning

Tilgroning kan vurderes ud fra områdernes udnyttelse til græsning / høslet, vegetationens højde, dækningsgraden af vedplanter og forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen. I forbindelse med kortlægningen er behovet for plejeindsats vurderet, jfr. 4.3.2.

Tabel 3.3.2 Kategorierne af plejeindsatser

Kategorier	Indsatsens omfang
1.	Ingen indsats nødvendig
2.	Mindre indsats i en kortere årrække
3.	En større indsats i en kortere årrække
4.	Betydelig indsats i en længere årrække
5.	Omfattende og langvarig indsats

I tabel 3.3.3 er opgjort et behov for plejeindgreb, svarende til kategori 3 eller større indsats.

Tabel 3.3.3 Arealer i de enkelte habitatnaturtyper, hvor der skønnet behov for pleje svarende til kategori 3 eller mere. Antal områder og det samlede areal i ha og % af naturtypen.

Naturtype	Antal områder	Areal (ha)	% af samlet areal med naturtypen
7220	1	1	20

Selv om hovedparten af arealerne allerede på nuværende tidspunkt afgræsses er der under kortlægningen vurderet, at 20 % af arealet med 7220 (kilder og væld med kalkholdigt vand) har behov for en større plejeindsats i en længere årrække. Det samme gælder naturtypen 7230-rigkær. Arealer med naturtype 7220 forekommer i mosaik med 7230. De øvrige naturtyper er ikke skønnet at have behov for pleje p.t.

Invasive plantearter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

Det er ved registreringerne ikke konstateret invasive arter i området.

Arealmæssige ændringer

Det er ikke muligt ud fra registreringerne at vurdere om der er arealmæssige ændringer i form af f.eks. arealmæssige reduktioner e. lign.

3.4 Arter

Damflagermus

Bestand:

Føden jages over vandflader (vandløb og søer) eller i lav højde omkring træer. Arten er formentligt vidt udbredt ved vandløbet i Natura 2000-område 38, og det vurderes at være en god bestand.

Foreløbig trusselsvurdering:

Ingen oplagte trusler, bortset fra naturlige fjender.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Vandløb inkl. nærtliggende mosearealer i Natura 2000-område 38 er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre i alt mindst 45 ha og omfatter ca. 3,5 km vandløbsstrækning.

Odder

Bestand:

Bredsgård Sø er forholds uforstyrret af mennesker, og Odderen har uden tvivl en fast bestand tilknyttet de øvre dele af Fiskbæk Å, men ikke nødvendigvis inden for Natura 2000-området. Arten blev eftersøgt ifm. NOVANA-overvågningen i foråret 2004 på en station ved Nybro, hvor vejen krydser Fiskbæk Å umiddelbart uden for Natura 2000-område 38. Der blev ikke på det tidspunkt fundet spor og/eller efterladenskaber fra arten, men der er siden hen konstateret jævnlige markeringer af Odder ved broen.

Foreløbig trusselsvurdering:

Odderen er fortsat truet af rusefiskeri, menneskelige forstyrrelser og trafik, men bestanden tilknyttet Natura 2000-område 38 vurderes at være robust og stabil.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Alle vandløb er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre op til ca. 3,5 km vandløbsstrækning.

4. Modsatrettede interesser

Der ses ikke at være modsatrettede naturinteresser i området.

5. Naturforvaltning og pleje

Amtet har indgået MVJ-kontrakter for i alt 42 ha, hvoraf de største arealer omfatter miljøgræs aftaler.

Af hensyn til en mulig forekomst af Gul Stenbræk har Viborg Amt i 2005 ryddet et mindre areal under tilgroning med Birk og Pil. Området er dog under hastig tilgroning igen.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

6.1 Terrestriske naturtyper

Af tabel 6.1 fremgår, hvilke naturtyper, som er registreret, men ikke indgår i udpegningsgrundlaget, arealstørrelsen og antallet af lokaliteter for hver naturtype

Tabel 6.1 Naturtyper, som er registreret, men ikke indgår i udpegningsgrundlaget, arealstørrelsen og antallet af lokaliteter for hver naturtype. 1) Data stammer fra NOVANA kortlægningen 2005. Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal(ha)	Kilde
4030	Tør hede	1	3	1)
7140	Hængesæk	2	7	1)

6.2 Arter

Under NOVANA overvågningen af Blank Seglmos (*Hamatocaulis vernicosus*) i 2006 blev arealer ved sydenden af Bredsgård Sø gennemgået. Det viste sig, at området har stort potentiale som levested for *Hamatocaulis vernicosus* og er en af landets absolut vigtigste lokaliteter for arten. Der blev fundet 10 adskilte kloner med *Paludella squarrosa* og 6 adskilte populationer med *H. vernicosus*.

Gul Stenbræk (*Saxifraga hirculus*) har tidligere haft en pæn bestand i området, men er ikke blevet fundet gennem en længere årrække. Under gennemgang af området for Blank Seglmos blev der dog i efteråret 2006 fundet flere et par vegetative skud af planten og det kan ikke udelukkes at der vil kunne findes endnu flere i området.

Der er i øvrigt ikke registreret nye arter eller naturtyper i området i forbindelse med kortlægningen og udfærdigelse af basisanalysen.

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Søer: Som i vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun de særskilt målsatte søer og søer over 5 ha. Alle vandhuller og småsøer mangler derfor i denne basisanalyse.

Vandløb: I vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun målsatte vandløb, alle øvrige vandløb mangler derfor i denne basisanalyse.

Der er ikke udført feltundersøgelser med specielt henblik på, at kunne fastslå udbredelse og diversitet af vandløbsplanter i hele Natura 2000-området (den er kendt for Fiskbæk å se ref. /3/). Derfor er udbredelse og diversitet af vegetationen meget dårligt kendt. Den er baseret på den information der kan læses ud fra skemaer udfyldt i forbindelse med udtagning af vandløbsfaunaprøver. Ofte er disse prøver udtaget meget tidligt på året (feb.-april) hvilket er et dårligt tidspunkt når det gælder om at bestemme planternes udbredelse. Endvidere er de pågældende faunaundersøgelser stationsvise undersøgelser, og repræsenterer derfor ikke en længere vandløbsstrækning.

Der er ikke gennemført fiskeundersøgelser i vandløbene i Natura 2000-området med henblik på at bestemme tilstedeværelse og udbredelse af havlampret m.v.

Terrestriske naturtyper:

Områder, hvor mere end 50 % af området er tilgroet, er ikke kortlagte i forbindelse med amtets gennemgang af området. Hovedparten af de tilgroede arealer domineres af birk og pil. For en del af disse samt de øvrige arealer kan der være tale om potentielle 7230-rigkær, der vil kunne genskabes ved yderligere rydninger af træer og iværksættelse af ekstensiv græsning/høslæt.

8. Bilag

Kort over naturtyper og arters udbredelse kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

- 1: Miljøtilstanden i vandløbene i Fjends kommune, rapport nr. 120 i Miljøserien, 1995.
- 2: Udsætningsplan for tilløb til Lovns bredning og Hjarbæk fjord. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk.
- 3: Vegetationsundersøgelse i udvalgte vandløb i Viborg Amt- Skals å, Simsted å, Mønsted-Jordbro å, Fiskbæk å, Vorning å og Tange å. Rapport udarbejdet for Viborg Amt, 2003.
- 4: Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005.
- 5: Skov- og Naturstyrelsen 2000, Handlingsplan for bevarelse af den truede planteart Gul Stenbræk (*Saxifraga hirculus*).
- 6: Fredshavn (2004). Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper.
- 7: Madsen, A. B., Christensen, N. & Jacobsen, L. (1992): Odderens (*Lutra lutra*) forekomst i Danmark i 1991 og udviklingen i bestanden 1986-1991.-Flora og Fauna 98:47-52